

poniedziałek, 23.01.2023

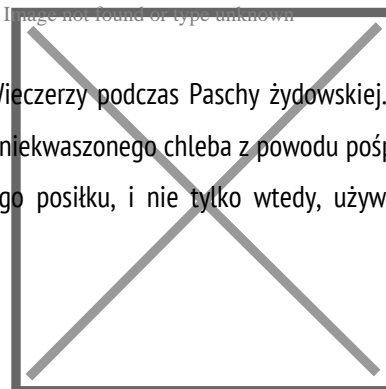
Symbolika elementów naturalnych

Chleb i wino

Chleb i wino to elementy niezbędne do sprawowania Mszy Świętej. Symbolizują bowiem Chrystusa - On sam nazwał siebie chlebem żywym (J 6,48) i krzewem winnym (J 15,1). Są one konsekrowane w czasie modlitwy eucharystycznej, w wyniku której substancja chleba staje się substancją Ciała Chrystusa, a substancja wina - substancją Jego Krwi. Kościół podkreśla, że przez przemianę chleba i wina, Chrystus jest prawdziwie, rzeczywiście obecny w sakramencie Eucharystii. Przemiana ta jest nazywana przeistoczeniem bądź transsubstancją.

Ta rzeczywista obecność Chrystusa sprawia, że wierni, którzy spożywają te pokarmy, jednoczą się z Nim i mają udział w Jego Bóstwie. Jednocząca siła Eucharystii dotyczy także chrześcijan jako wspólnoty: my, liczni, tworzymy jedno ciało. Wszyscy bowiem bierzemy z tego samego chleba (1 Kor 10,17). Obecnie do przeistoczenia używa się niekwaszonego chleba pszennego i wina z małą domieszką wody. Chleb eucharystyczny ma okrągłą formę, symbolizującą wieczność Boga, i jest nazywany hostią.

Z drugiej strony, co warto zauważyć, te same rzeczy były używane podczas Ostatniej Wieczerzy podczas Paschy żydowskiej. Zgodnie z tradycją żydowską, na pamiątkę wyjścia z Egiptu podczas pierwszej Paschy, Żydzi używali niekwaszonego chleba z powodu pośpiechu oraz mieszanki ziół. Poza tym w krajach śródziemnomorskich do picia podczas świątecznego posiłku, i nie tylko wtedy, używa się wina rozcieńczonego wodą. Tak było też podczas Ostatniej Wieczerzy - pierwszej Eucharystii.

Symbole eucharystii

- hostia - okrągły, biały opłatek opatrzony symbolem JHS (Jesus Hominum Salvator - Jezus Chrystus Zbawiciel), który jest symbolem ciała Chrystusa.
- winogrono - jest symboliczną krwią Chrystusa. Z winogron tworzy się wino, które Jezus z apostołami spożywali podczas ostatniej wieczerzy pańskiej.
- chleb - to symboliczne ciało Chrystusa (podobnie jak hostia).
- kielich - naczynie, w którym łączy się wino i hostia. Kapłan na Mszy Świętej moczy hostię w winie na znak powrotu zmartwychwstałego Chrystusa.

Światło

Światła używane były przez chrześcijan od początku podczas nabożeństw odprawianych poza kościołami, czy też w kościołach do rozpraszania ciemności. W dzień podczas liturgii chrześcijanie początkowo nie zapalali lamp. Nie traktowali światła jako symbolu, chociaż Pismo św. podsuwało im symbolikę światła (Wj 25, 31; Ap 1, 12; 4,5; 11,4). Przeszkodą było obfite stosowanie świateł przez pogan podczas pogrzebów, dla odpędzania demonów. Chrześcijanom kojarzyło się więc z demonami.

Pierwsza wzmianka o symbolicznym traktowaniu światła w liturgii chrześcijańskiej pochodzi z przełomu IV/V wiek. Hieronim (t 420) pisze: „We wszystkich kościołach Wschodu zapala się świece, gdy Ewangelia ma być czytana, chociaż już słońce świeci. Dzieje się to oczywiście nie dlatego, aby ciemności rozproszyć, lecz aby dać wyraz radości”. Światło symbolizowało zatem radość.

Bóg jest światłością (1 J 1,5), Chrystus jest światłością ze światłości (J 8,12), na oświecenie pogan (Łk 2,32). Ochrzczeni są dziećmi światłości (Ef 5,8). Dlatego też światło, które zapala się w kościele symbolizuje Chrystusa, zapowiadanego jako światłość (Iz 49, 6; 60,1; Łk 1,79). Sam siebie nazywał światłością świata (J 8,12). Światło, w sposób szczególny, symbolizuje Bóstwo Chrystusa. Jest to zgodne z Pismem św., które Boga nazywa światłością (1 J 1,5) i Źródłem światła (Ps 35,10). Bóg mieszka w niedostępnej światłości (1. Tm 6,16). Jak światło dnia lepiej pozwala poznać rzeczy, tak światło nauki Chrystusa pozwala lepiej poznać prawdę.

Oliwa

Oliwy używano do celów kultowych u Greków, Rzymian i w Starym Testamencie. Chrześcijaństwo nie nawiązało do religijnego lecz do świeckiego używania oliwy. Ludność w obszarze kultury śródziemnomorskiej posługiwali się oliwą jako artykułem spożywczym, jako środkiem kosmetycznym, jako Źródłem światła i jako lekiem gojącym rany. Ponadto podczas zawodów zapaśnicy nacierali się oliwą dla większej zwinności i łatwiejszego wyślizgnięcia się przeciwnikowi. Wszystkie te sposoby używania oliwy znalazły zastosowanie w liturgii.

Ludzie bardzo cenili sobie oliwę za jej działanie lecznicze. Była więc odpowiednią materią do sakramentu namaszczenia chorych. Namaszczenie chorych jest umocnieniem człowieka do ostatniej walki z szatanem, by mógł się „wyślizgnąć” z jego sidła.

Ponieważ grzech, jako choroba duszy, uważany był za dzieło szatana, dlatego oliwa znalazła zastosowanie przy sakramentach gładzących grzechy, a więc przy chrzcie, przy sakramencie chorych, a przez pewien czas także przy sakramencie pokuty (Syria, Galia).

Przy chrzcie namaszczano kandydata olejem katechumenów w związku z egzorcyzmem, czyli modlitwą wymierzoną przeciwko szatanowi. Olej katechumenów wymieniają Tradycje Apostolskie Hipolita Rzymskiego (zm. 235), a oznaczało zwycięstwo nad szatanem. Hipolit mówi jeszcze o „oleju dziękczynienia”, ponieważ poświęcany był modlitwą o charakterze dziękczynnym. W liturgii rzymskiej olej ten otrzymał nazwę Krzyżma świętego, od chrisma – Christus. Krzyżmo symbolizuje Chrystusa. Od V w. podczas obrzędu poświęcenia zaczęto dodawać do niego nieco wonnego balsamu. Mieszanina tych dwóch składników symbolizuje Tajemnicę Wcielenia. Namaszczenie Krzyżmem jest widzialnym znakiem niewidzialnego udziału człowieka w Bóstwie Chrystusa. Człowiek namaszczony ma tak żyć, aby był miłą wonią Chrystusową dla otoczenia (2 Kor 2,14). Przy poświęceniu Krzyżma myśl o złym duchu poszła na dalszy plan, a podkreślona została myśl o uświęceniu człowieka i o zamieszkaniu w nim Ducha Świętego. Najwcześniejsze było namaszczenie przy chrzcie, od III w. zaczęto namaszczać także przy bierzmowaniu i przy sakramencie chorych. Dalsze namaszczenia przyniosło dopiero średniowiecze jako obrzędy dodatkowe, uświetniające służbę Bożą. Namaszczenia zaczęto wtedy stosować przy święceniach kapłańskich, przy koronacji królów, przy uroczystej dedykacji kościoła, ołtarza, kielicha, pateny i dzwonu.

obfitości (Ps 127,3; 132,2). Namaszczenie było znakiem wybrania Bożego i Jego szczególnej opieki. Dlatego namaszczenie królów, kapłanów, miejsc i przedmiotów zawsze było widzialnym znakiem ich łączności z Bogiem, który jest źródłem wszelkiej świętości i życia.

Kadzidło

Kadzidło chętnie stosowali poganie w swoich obrzędach. Podobnie było u Żydów. W liturgii chrześcijańskiej natomiast kadzidło nie miało powodzenia ze względu na niebezpieczeństwo bałwochwalstwa. Przypominało odstępstwa od wiary przez składanie ofiary kadzielnej przed obrazami bóstw (thurificati) i dlatego budziło odrazę chrześcijan do używania kadzidła w liturgii. Dopiero gdy pogaństwo upadło, kadzidło przyjęło się w liturgii Kościoła. Najpierw przy pogrzebach oraz przy uroczystych pochodach przed papieżem lub biskupem (Ordo Rom. 1), a później w szerszym zakresie. Okadzenia w czasie Mszy św. są znakiem iż „modlitwa i ofiara Kościoła wznoszą się jak dym kadzielny przed oblicze Boga” (OWMR 51). Jest to symbolika powszechnie znana, mająca swe źródło w Biblii (Mdr 18,1; Ps 140,2; Ap 5,8; 8,3-5).

Okadzanie osób lub rzeczy jest znakiem okazywanej im czci o charakterze religijnym. Okadzanie wiernych jest znakiem czci dla ludu Bożego. Okadzanie księgi Ewangelii należy do najstarszych i oznacza uwielbienie dla Chrystusa obecnego w swoim słowie.

Woda

Woda jako jeden z elementów koniecznych do życia, odgrywała także ważną rolę w kultach religijnych (obmycia rytualne). Szczególną moc przypisywano „wodzie żywej”, czyli płynącej, zwłaszcza wprost ze źródła (kult źródeł). W stosowaniu wody do obmyć rytualnych łatwo można dopatrzeć się symbolu obmycia moralnego, wewnętrznego (Wj 30,18; Lb 19,7). Tę symbolikę przyjęli chrześcijanie, skoro Euzebiusz z Cezarei (t 339) zaświadcza, że przed modlitwą myli ręce (Hit. Eccl. 10,4). Symbolika ta nie zmieniła się do dnia dzisiejszego. Widać to choćby z modlitwy odmawianej w czasie Mszy przez celebransa: „Obmyj mnie, Panie, z mojej winy i oczyść mnie z grzechu mego”, która wyraża pragnienie oczyszczenia duchowego. Najważniejszym obmyciem rytualnym jest obrzęd chrztu – obmycie z wody i z Ducha Świętego. W wodzie chrztu symbolika widziała rodzicielkę użyźnioną przez Ducha Świętego i wydającą na świat dzieci Kościoła (1 Kor 6,11).

Woda święcona

Woda Święcona ma wielorakie zastosowanie w liturgii. Najstarsza wzmianka o wodzie święconej jest w Aktach Piotra i Tomasza, pochodzących z III w. Tekst modlitwy na poświęcenie wody zachował się z IV wieku: w Euchologion Serapiona, biskupa z Thumis (zm. 362) oraz w Konstytucjach Apostolskich.

Początkowo wody Święconej używano do skrapiania mieszkań, dla odpędzenia złych duchów. Dopiero w VIII w. wprowadzono aspersję niedzielną jako przypomnienie chrztu, jego skutków i zobowiązań. Najpierw wodę poświęcano w domach, a od VI w. w kościołach. Skutki

PARAFIA PW. ŚW. MIKOŁAJA / POWIEC KOŚCIELNY 78-06-545 / POWIEC KOŚCIELNY
postępująca się woda. Owe na to przede wszystkim odpiernie wpływ szatański i płaszcze, a Bóg i Ojciec
modlitwie na poświęcenie w takich zwrotach, jak: „Boże, pobłogosław tę wodę, którą będziemy pokropieni jako znak nowego życia i
oczyszczenia z grzechów” (Ag. Op. s. 434).